

Dokument nr. 8:85

(2004-2005)

Privat forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen

Forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om at lov om pensjonstrygd for fiskere og sjømenn endres slik at fiskerpensjonen og sjømannspensjonen ikke samordnes ved uførhet, og at fiskere og sjømenn som på grunn av uførhet ikke opparbeider seg rettigheter til henholdsvis fiskerpensjon og sjømannspensjon, får tilbakebetalt innbetalt pensjonspremie til pensjonsordningene

Til Stortinget

BAKGRUNN

Pensjonstrygden for fiskere og pensjonstrygden for sjømenn er pliktige førtidspensjoneringsordninger som omfatter alle som har fiske eller sjømannsyrke som hovederwerb. Pensjonstrygden ble innført for fiskerne ved lov 28. juni 1957 nr. 12 og pensjonstrygden for sjømenn ved lov 3. desember 1948 nr. 7.

Fiskerpensjonen og sjømannspensjonen er nedtrappingspensjoner fram mot pensjonsalder som henholdsvis fiskerne og sjømennene har betalt inn til tidligere i sitt yrkesaktive liv. Fiskerpensjonen og sjømannspensjonen ytes i dag som en deltidspensjon mellom 60 og 67 år. Denne pensjonen gir dem mulighet til å trappe ned fisket og gir dem pensjon uavkortet i tillegg til lott og hyre.

Retten til pensjon opparbeides gjennom godskrivning av pensjonsgivende uker i pensjonstrygden for fiskere. Rett til alderspensjon etter § 7 i lov om pensjonstrygd for fiskere har den som er godskrevet minst 750 premieuker. Det kan i dag ikke godskrives mer enn 1 560 premieuker, som gir rett til full pensjon. Full pensjon utgjør 1,6 ganger grunnbeløpet, forholdsmessig redusert hvis vedkommende har mindre enn 1 560 premieuker. Tilsvarende regler for

opptjening finnes for sjøfolk i § 3 i lov om sjømannspensjon.

Alderspensjonen gjennom pensjonsordningen opphører fra og med kalendermåneden etter at pensjonisten har fylt 67 år. Pensjonen opphører også når vedkommende tar ut full uførepensjon, attføringspenger eller avtalefestet pensjon (AFP). Ved gradert uførepensjon, attføringspenger eller delpensjon fra AFP faller fiskerpensjonen bort med en prosentandel som svarer til graden av annen pensjon, dog med visse særregler.

Dersom fiskeren eller sjømannen blir ufør, faller selvsagt næringsinntekten fra, men i tillegg trekkes henholdsvis fiskerpensjonen og sjømannspensjonen. Når uførhetspensjonen skal beregnes, er det vanlig å vise til den forventede inntekt uten uførhet, dvs. også inntektene fra fiskerpensjonen. Siden fiskerpensjonen faktisk faller bort, er denne pensjonen relevant for beregning av "forventet framtidig inntekt uten uførhet". Tilsvarende gjelder i stor grad for sjømannspensjonen. Dagens praksis og lov er ikke riktig i forhold til det som er pensjonsordningenes formål.

Fiskerpensjonen er ikke ment som en ytelse med full dekning av pensjonsbehovet, men en ytelse som skal gjøre det mulig for fiskere å trappe ned virksomheten og fortsatt kunne opprettholde sin levestandard. Fiskerpensjonen har altså aldri vært ment å skulle dekke uførhet. Når fiskere og sjømenn blir uførepensjonert, faller derfor grunnlaget for ytelser fra pensjonstrygden bort. Når retten til pensjon ikke inntreffer på grunn av manglende opptjening, kan fiskeren kreve tilbakebetalt det innbetalte premiebeløp med fradrag av de første 75 uker. Det ville etter forslagsstillerens mening være logisk at samme praksis ble benyttet når fiskeren aldri oppnår rett til pensjon på grunn av tidlig uførepensjonering.

Mens uførepensjonen skal erstatte tapt ervervsevne, så er pensjonstrygden for fiskere en form for liv-

rente som betales ved oppnådd alder uten hensyn til ervervsevne. Pensjonstrygden er ikke gjort avhengig av redusert ervervsevne eller tap av næringsinntekt. Den er kun avhengig av alder og etter dagens regelverk om vedkommende er uføretrygdet. Ingen ting annet teller. Selv om dette ikke diskvalifiserer trygdeforvaltningen fra å samordne iht. lov om pensjonstrygd for fiskere § 8, er forholdet av betydning ved utregningen av hvilken inntekt som står i et "rimelig forhold til den inntekt som faller bort". Etter forslagsstillers skjønn er et totalt bortfall ikke rimelig. Tilsvarende gjelder for sjømannspensjonens § 5, som åpner for samordning med folketrygdens ytelser.

Mens uføretrygden kompenserer for tap av ervervsevne, gir fiskerpensjonen handlefrihet i alderdommen. Pensjonstrygden er ikke en ytelse som inntreffer som følge av uførhet eller tap av ervervsevne, men noe som snarere tvert imot bortfaller pga. tapt ervervsevne. Den inntekt som faller bort er inntekten av fisket, altså inntekt av ervervsgrunnlaget og med det også livrenten, dvs. pensjonstrygden. Det er dette samlede inntektsgrunnlag som uføretrygden rettsriktig utmålt, skal stå i et rimelig forhold til.

FORSLAG

Etter forslagsstillers syn må § 8 i lov om pensjonstrygd for fiskere og § 5 i lov om pensjon for sjøfolk endres slik at fiskerpensjon ikke samordnes ved uførhet, og at de fiskere og sjøfolk som på grunn av uførhet ikke får opparbeidet seg rett til pensjon, får tilbake innbetalt pensjonspremie.

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag til endring av § 8 i lov om pensjonstrygd for fiskere og § 5 i lov om pensjon for sjømenn, slik at fiskerpensjonen ikke lenger blir samordnet ved uførhet.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endring i pensjonstrygden for fiskere slik at fiskere og sjømenn som på grunn av uførhet ikke får opparbeidet seg rett til pensjon, får tilbakebetalt innbetalt premie til henholdsvis pensjonstrygden for fiskere og pensjonstrygden for sjømenn.

11. mai 2005